

**Міністерство освіти і науки України
Ministry of Education and Science of Ukraine
Близькосхідний технічний університет
(Middle East Technical University (METU) (Turkey)
Венеціанський Університет Ка-Фоскарі
(Ca' Foscari University of Venice) (Italy)
Інститут філософії НАН України
Institute of Philosophy of the National Academy of Sciences of Ukraine
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
M.P.Dragomanov National Pedagogical University
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Oles Honchar Dnipro National University**

ОСВІТА І НАУКА У МІНЛИВОМУ СВІТІ: проблеми та перспективи розвитку

**МАТЕРІАЛИ
Міжнародної наукової конференції**

29-30 березня 2019 р.

Частина II

**Proceedings of the International Scientific Conference
Education and Science in a Changing World:
Problems and Prospects for Development**

**Dnipro, Ukraine
March 29-30, 2019**

Part II

**Дніпро
2019**

УДК 303
ББК 63.3
О 72

Редакційна колегія:

Оковитий Сергій Іванович, д.х.н., проф., проректор з наукової роботи Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Токовенко Олександр Сергійович, д.філос.н., проф., декан факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Трампус Антоніо, доктор наук з історії, професор Департаменту лінгвістики та порівняльних культурних досліджень Венеціанський Університет Ка-Фоскарі (Ca' Foscari University of Venice), Італія.

Октай Танзевер, доктор філософії з політичних наук, професор, декан факультету міжнародних відносин Близькосхідного технічного університету (Middle East Technical University (METU)), м.Анкара, Турція.

Ищенко Ігор Васильович, д.політ.н., доц., завідувач кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Хамітов Назіп Віленович, д.філос.н., проф., провідний науковий співробітник відділу філософської антропології Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України

Крилова Світлана Анатоліївна, д.філос.н., проф., завідувач кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Висоцький Олександр Юрійович, д.політ.н., проф., професор кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Кривошеїн Віталій Володимирович, д.політ.н., проф., завідувач кафедри соціології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Третяк Олексій Анатолійович, д.політ.н., доц., завідувач кафедри політології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Окороков Віктор Броніславович, д.філос.н., проф., завідувач кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Ключник Руслан Максимович, к.політ.н., доцент кафедри політології та міжнародних відносин Університету імені Альфреда Нобеля.

Міхейченко Марія Анатоліївна, к.політ.н., доц., доцент кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

О 72 Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку. Матеріали Міжнародної наукової конференції. 29-30 березня 2019 р., м.Дніпро. Частина II. / Наук. ред. О.Ю.Висоцький. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2019. – 410 с.

У збірник вміщено матеріали Міжнародної наукової конференції «**Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку**», що присвячені осмисленню найбільш важливих наукових та освітніх проблем сучасності, окресленню перспектив їх вирішення, розробці стратегій подальшого розвитку наукового та освітнього потенціалу в світовому контексті, узагальненню досвіду викладання та визначенню шляхів реалізації виваженого підходу до оптимізації освітніх практик з огляду на нові виклики та кращі світові досягнення. Рекомендовано для студентів, аспірантів і викладачів вищих навчальних закладів, науковців.

© Колектив авторів, 2019

© ДНУ ім. Олеся Гончара, 2019

керівництва Третього Райху, Райхсміністерства східних окупованих територій та Райхскомісаріату «Україна» щодо створення органів місцевого управління (1941 – 1944 рр.) / Л. Мельничук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. проф. І. С. Зуляка. У 2-х частинах. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – Вип. 1. – Ч. 1. – С. 50 – 56. 10. Олійник Ю. В. Нацистський окупаційний режим в генеральній окрузі «Волинь-Поділля» (1941 – 1944 рр.) / Ю. В. Олійник, О. М. Завальнюк. – Хмельницький: Поліграфіст-2, 2012. – 320 с. 11. Рекотов П. В. Органи управління на окупованій території України (1941 – 1944 рр.) / П. В. Рекотов // Укр. іст. журн. – 1997. – Вип. 3. – С. 90 – 100. 12. Родня. – Полиция и партизаны. 1941 – 1944. На примере Украины / авт. – сост.: А. Гогун, И. Дерейко, А. Кентей. – Киев: Украинский издательский союз. – 2011. – 576 с. 13. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – ф. 62. – оп. 1. – Спр. 185, арк. 1. 14. Шайкан В. О. Спроби легалізації органів української адміністрації, створених на початковому етапі війни з ініціативи ОУН (б) і ОУН (м) / В. О. Шайкан // Сторінки воєнної історії України: зб. наук. статей. - К.: Ін-т іст. України НАН України, 2005. – Вип. 9. – Ч. 2. – С. 492 – 496.

М. І. Харламов

ОПУБЛІКОВАНІ СПОГАДИ ВЕТЕРАНІВ ПОЖЕЖНОЇ СЛУЖБИ ЯК ДЖЕРЕЛА З ІСТОРІЇ ВОГНЕБОРЧОЇ СПРАВИ УКРАЇНИ МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ

Важливими джерелами особового походження з історії пожежної служби України 1918-1941 років, є мемуари співробітників вогнеборчої галузі, що вийшли з друку. У них вогнеборці згадують власну службу у вогнеборчих структурних організаціях, своє життя загалом, описують події тієї епохи. Для нас значущими та цікавими є праці А. Ф. Лаптія «Из опыта службы в пожарной охране (рассказы ветерана)» [2], О. С. Сумцова «В борьбе с огнем : записки Харьковского пожарного» [3], та спогади В. П. Харченка, Ф. В. Сухорукова, Є. Ф. Беспалова, надруковані у книзі – «Академии пожарной безопасности 75 лет. Воспоминания выпускников разных лет» [1].

Спогади Олексія Сумцова, колишнього керівника Управління пожежної охорони УВС Харківської області, містять великий обсяг різної за змістом інформації, з якої можна почерпнути дані про справи у пожежній службі Харкова та УСРР другої половини 1930-х років та часів війни.

Мемуари колишнього працівника пожежної охорони УСРР та СРСР А. Ф. Лаптія, що почав власну службу у вогнеборчій сфері з 1929 року, є цінним та цікавим джерелом з історії пожежництва. Зокрема, він згадує про специфіку пожежогасіння у містах та селах наприкінці 1920-х років та на початку 1930-х років, аналізує роботу таких пожежних, як – «коваки» та «каланчеві», характеризує пожежний обоз. При цьому його дані є «живими», такими, що дещо відрізняються від інформації з джерел офіційного походження. Значущою є глава його мемуарів про роботу вогнеборців на будівництві електричної станції Харківського району, оскільки там показане побутове життя рядових українських вогнеборців, без прикрас, на кордоні третього та четвертого десятиліть ХХ сторіччя. Оригінальними та цікавими є глави його спогадів про власну службу на різних вогнеборчих посадах починаючи з «... подствольщика, затем топорника, ... старшого ствольщика, до начальника автохода» [2, с. 19].

Цікавим в плані ознайомлення з життям курсантів короткострокових пожежно-технічних курсів є його описання життя та освітнього процесу на курсах пожежних співробітників на базі Харківського тракторного заводу (ХТЗ) [2, с. 19-20].

Окремо слід виділити спогади випускників Харківського пожежного технікуму (ХПТ). Є. П. Беспалов поступив до пожежного технікуму у місті Харків у 1933 році, а після випуску його залишили там викладачем. Він характеризує роботу начальників освітнього закладу, науково-педагогічних працівників, особливості викладання дисциплін і так далі. Згадує автор, в тому числі, і Василя Флоровича Смирнова, заступника начальника Харківського пожежного технікуму, якого репресували у 1937

році [1, с. 83–86]. В. П. Харченко, який був курсантом Харківського пожежного технікуму у 1936–1939 роках, у своїх мемуарах відзначав високу якість професійної вогнеборчої підготовки у навчальному закладі, добрий стан матеріально-технічного забезпечення. Згадує також особливості проведення лекцій та практичних занять викладачами, які працювали там ще з початку створення Всеукраїнських пожежно-технічних курсів НКВС УСРР у 1928 році [1, с. 39–42]. Ф. В. Сухоруков також вчився у Харківському пожежному технікумі наприкінці 1930-х років. Окрім характеристики навчання, професійної діяльності викладачів, забезпечення навчального процесу, він описує специфіку проведення санітарних та гігієнічних процедур і спортивне життя в освітньому закладі [1, с. 62–64].

Такі історичні матеріали, як опубліковані спогади та мемуари, є дуже важливим джерелом для вивчення історії вогнеборчої служби у період між двома світовими війнами.

Список використаних джерел

1. Академии пожарной безопасности 75 лет. Воспоминания выпускников разных лет / сост. Ключ П. П., Палюх В. Г. Харьков : АПБУ, 2003. 326 с. 2. Лаптий А. Ф. Из опыта службы в пожарной охране (рассказы ветерана). Харьков, 1976. 106 с. 3. Сумцов А. С. В борьбе с огнем : записки харьковского пожарного. Харьков : Прапор, 1998. 208 с.

О. М. Перепелюк

НАВЧАННЯ ЦЕРКОВНОМУ СПІВУ В УКРАЇНІ У ХІХ СТОЛІТТІ

Духовна освіта у ХІХ столітті розвивалася надзвичайно стрімко. Особлива увага була приділена удосконаленню церковно-музичної галузі. Суспільство потребувало якісно нової інтерпретації молитви у музиці. Православна церква виводила церковний спів на якісно новий рівень. На церковну освіту починають виділяти більше коштів, у єпархіях відкриваються літні курси церковного співу для учителів. Розгортається масштабний освітній процес, який поклав початок удосконалення релігійного музичного мистецтва, збільшення кількості хорів та покращення звучання.

У найнижчій ланці – церковнопарафіяльних школах, яких на початку ХІХ століття в Україні було небагато, поряд з навчанням читання, письма, арифметики і Закону Божого діти прилучалися й до церковного співу. Але в селах навчання в цих школах тривало всього 4-6 місяців, а в містах – один рік.

Значно більші знання з церковного співу давали духовні училища, в яких був спеціальний предмет «Церковний нотний спів», що знайомив із теорією музики. Навчання церковному співу продовжувалося і в духовних семінаріях. Ті з семінаристів, які мали добрі голоси, співали в семінарському хорі. У 20-х – 30-х роках ХІХ століття добру школу церковного співу мала Чернігівська духовна семінарія, у її стінах звучав увесь час церковний спів, а під час відпочинку, як свідчать спогади її вихованців, семінаристи грали на різних інструментах, співали українських пісень [6, с. 25].

Центром духовної музичної освіти у Російській імперії першої половини ХІХ ст. був Київ. Осередками церковного співу були монастирі, парафіяльні храми зі своїми школами, а також Київська духовна академія. У 1799 році Іриной Фальковський відкрив клас «Ірмологійного» нотного співу при Братському монастирі, а у 1800 році він уже існував у Київській духовній академії. У 1801 році був організований і клас інструментальної музики, його капельмейстером став Савелій Цесарський.

З наказу імперського уряду Київська академія як світський загальноосвітній та загальностановий вищий навчальний заклад у 1817 році була ліквідована і у 1819 році перетворена на Духовну семінарію. До неї могли потрапити тільки діти духовенства, а усім іншим верства суспільства дорога до вищої освіти була закрита [2, с. 41].

СЕКЦІЯ VII. ІСТОРИЧНІ НАУКИ У ПОШУКУ НОВИХ МЕТОДІВ ТА ТЕМ.	161
<i>Гетьманчук М. П.</i> Особливості висвітлення проблеми військового колабораціонізму в роки Другої світової війни у сучасній українській історіографії.	161
<i>Бабенко О. О.</i> Захисні споруди Кременчуцького водосховища.	162
<i>Петренко І. Д.</i> Вилучення більшовиками цінностей з храмів Єлисаветграда.	165
<i>Виноградов Г. М.</i> Філософія історії VS історіософія: варіант розподілу інтелектуальних і термінологічних компетенцій.	167
<i>Лавренко В. С.</i> Образи євреїв у спогадах російського фронтового лікаря часів Першої світової війни Л. Войтоловського	169
<i>Каковкіна О. М., Прокопенко Н. І.</i> Іноземні дипломатичні місії в Україні у 1960-1980-х рр.	171
<i>Мосюкова Н. Г.</i> Представники «іноземних сповідань християнських та іновірних» на території Катеринославщини перед викликами релігійного законодавства Російської імперії (кінець XIX - початок XX ст.)	173
<i>Бойко Н. І.</i> Зовнішньополітична діяльність франкістського режиму у роки міжнародної ізоляції 1946-1959 років.	174
<i>Алексєєв С. В.</i> Особливості торгівельно-економічного співробітництва України з ЄС: історичний аспект.	183
<i>Гетманов О. О.</i> Концепція історичної динаміки Т. Куна в контексті глобальної історії.	185
<i>Вінтонів Х. М.</i> Цифрова документальна спадщина української діаспори.	186
<i>Лазаренко В. Г.</i> Психонагородні портрети генсеків СРСР.	188
<i>Корнієнко С. С.</i> Еволюція воєнної форми в Японській імператорській армії 1873-1945 рр.	189
<i>Терновський А. М.</i> Соціальна база винищувальних батальйонів Дніпропетровщини на початку нацистсько-радянської війни (червень-жовтень 1941 р.)	191
<i>Решетніченко А. В.</i> Українська абетка як генетичний код освітньо-комунікативного простору.	193
<i>Шорохов А. О.</i> Зовнішня політика Юрія Хмельницького: невизначеність, мінливість, втрата надій.	199
<i>Шкода Н. А.</i> Склад запорозького духовенства Нової Січі	201
<i>Шахрайчук І. А., Шманатов М. С.</i> Організаційні засади створення місцевих поліцейських структур у генеральному окрузі Дніпропетровськ в 194-1943 рр.	203
<i>Харламов М. І.</i> Опубліковані спогади ветеранів пожежної служби як джерела з історії вогнеборчої справи України міжвоєнного періоду.	208
<i>Перепелюк О. М.</i> Навчання церковному співу в Україні у XIX столітті.	209
<i>Пуцько В. М.</i> Політика уряду Маргарет Тетчер у 1979-1990 роках у роботах вітчизняних та зарубіжних дослідників.	210
<i>Скрипниченко Ю. Ф.</i> Висвітлення діяльності нацистської окупаційної влади в сфері трудових ресурсів на Харківщині в 1941-1943 рр. в документах ЦДАВОВ України і ЦДАГОУ.	214
<i>Успенський Д. О.</i> Встановлення соціального походження репресованих під час реабілітації 1956 – 1965 рр. у Радянській Україні (на базі Дніпропетровського обласного архіву).	217